Euroopan parlamentti
2024-2029

HYVÄKSYTYT TEKSTIT

P10_TA(2025)0287

Vuoden 2024 talousarvio – arvio sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen menetelmän soveltamisesta EU:n talousarviossa

Euroopan parlamentin päätöslauselma 25. marraskuuta 2025 Vuoden 2024 talousarvio – arvio sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen menetelmän soveltamisesta EU:n talousarviossa (2025/2033(INI))

Euroopan parlamentti, joka

– ottaa huomioon Euroopan unionista tehdyn sopimuksen 2 ja 3 artiklan,

– ottaa huomioon Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen (SEUT) 8, 10 ja 19 artiklan,

– ottaa huomioon Euroopan unionin perusoikeuskirjan 21 ja 23 artiklan,

– ottaa huomioon vuosia 2021–2027 koskevan monivuotisen rahoituskehyksen vahvistamisesta annetun asetuksen (EU, Euratom) 2020/2093 muuttamisesta 29. helmikuuta 2024 annetun neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2024/765[1],

– ottaa huomioon vuosia 2021–2027 koskevan monivuotisen rahoituskehyksen vahvistamisesta annetun asetuksen (EU, Euratom) 2020/2093 muuttamisesta 15. joulukuuta 2022 annetun neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2022/2496[2],

---

1 EUVL L, 2024/765, 29.2.2024, ELI: https://data.europa.eu/eli/reg/2024/765/oj.

2 EUVL L 325, 20.12.2022, s. 11, ELI: https://data.europa.eu/eli/reg/2022/2496/oj.

– ottaa huomioon vuosia 2021–2027 koskevan monivuotisen rahoituskehyksen vahvistamisesta 17. joulukuuta 2020 annetun neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2020/2093[3],

– ottaa huomioon 3. lokakuuta 2023 antamansa päätöslauselman ehdotuksesta monivuotisen rahoituskehyksen 2021–2027 väliarvioinnista[4],

– ottaa huomioon talousarviota koskevasta kurinalaisuudesta, talousarvioyhteistyöstä ja moitteettomasta varainhoidosta sekä uusista omista varoista, mukaan lukien etenemissuunnitelma uusien omien varojen käyttöönottamiseksi, 16. joulukuuta 2020 tehdyn Euroopan parlamentin, Euroopan unionin neuvoston ja Euroopan komission välisen toimielinten sopimuksen[5] ja erityisesti sen 16 kohdan f alakohdan,

– ottaa huomioon unionin yleiseen talousarvioon sovellettavista varainhoitosäännöistä 23. syyskuuta 2024 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU, Euratom) 2024/2509[6] ja erityisesti sen 33 artiklan,

– ottaa huomioon 16. heinäkuuta 2025 annetun komission ehdotuksen neuvoston asetukseksi vuosia 2028–2034 koskevan monivuotisen rahoituskehyksen vahvistamisesta (COM(2025)0571),

– ottaa huomioon 16. heinäkuuta 2025 annetun komission ehdotuksen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi talousarvion menojen seurantaa ja tuloksellisuutta koskevan kehyksen sekä unionin ohjelmia ja toimintaa koskevien muiden horisontaalisten sääntöjen vahvistamisesta (COM(2025)0545) ja 16. heinäkuuta 2025 julkaistun siihen liittyvän vaikutustenarvioinnin (SWD(2025)0590),

– ottaa huomioon 3. marraskuuta 2021 annetun komission yksiköiden valmisteluasiakirjan paremman sääntelyn suuntaviivoista (SWD(2021)0305),

– ottaa huomioon 5. maaliskuuta 2020 annetun komission tiedonannon ”Tasa-arvon unioni: sukupuolten tasa-arvostrategia 2020–2025” (COM(2020)0152),

– ottaa huomioon komission vuoden 2025 kertomuksen sukupuolten tasa-arvosta EU:ssa,

---

3 EUVL L 433 I, 22.12.2020, s. 11, ELI: https://data.europa.eu/eli/reg/2020/2093/oj.

4 EUVL C, C/2024/1195, 23.2.2024, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2024/1195/oj.

5 EUVL L 433 I, 22.12.2020, s. 28, ELI: https://data.europa.eu/eli/agree_interinstit/2020/1222/oj.

6 EUVL L, 2024/2509, 26.9.2024, ELI: https://data.europa.eu/eli/reg/2024/2509/oj.

– ottaa huomioon 7. maaliskuuta 2025 annetun komission tiedonannon ”Naisten oikeuksien edistämissuunnitelma” (COM(2025)0097),

– ottaa huomioon 21. tammikuuta 2021 antamansa päätöslauselman sukupuolten tasa-arvoa koskevasta EU-strategiasta[7],

– ottaa huomioon 10. maaliskuuta 2022 antamansa päätöslauselman sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisesta Euroopan parlamentin toiminnassa – vuosikertomus 2020[8],

– ottaa huomioon 2. huhtikuuta 2025 antamansa päätöslauselman vuoden 2026 talousarvion valmistelua koskevista yleisistä suuntaviivoista, pääluokka III – Komissio[9],

– ottaa huomioon 7. toukokuuta 2025 antamansa päätöslauselman unionin pitkän aikavälin uudistetusta talousarviosta muuttuvassa maailmassa[10],

– ottaa huomioon 4. kesäkuuta 2025 annetun komission ennakkoarvion varainhoitovuodesta 2026 (SEC(2025)0250),

– ottaa huomioon esitykseen Euroopan unionin yleiseksi talousarvioksi varainhoitovuodeksi 2026 liitetyn kesäkuussa 2025 annetun komission työasiakirjan osaan I sisältyvät toimintamenoihin liittyvät ohjelmien tuloksellisuutta koskevat lausunnot (COM(2025)0300),

– ottaa huomioon komission antaman EU:n talousarviota koskevan vuotuisen hallinto- ja tuloksellisuuskertomuksen varainhoitovuodelta 2021 (COM(2022)0401),

– ottaa huomioon komission antaman EU:n talousarviota koskevan vuotuisen hallinto- ja tuloksellisuuskertomuksen varainhoitovuodelta 2022 (COM(2023)0401),

– ottaa huomioon komission antaman EU:n talousarviota koskevan vuotuisen hallinto- ja tuloksellisuuskertomuksen varainhoitovuodelta 2023 (COM(2024)0401),

– ottaa huomioon komission antaman EU:n talousarviota koskevan vuotuisen hallinto- ja tuloksellisuuskertomuksen varainhoitovuodelta 2024 (COM(2025)0824),

– ottaa huomioon 26. toukokuuta 2021 annetun Euroopan tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomuksen 10/2021 ”Sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistaminen EU:n talousarvioon: aika siirtyä sanoista tekoihin”,

---

7 EUVL C 456, 10.11.2021, s. 208.
8 EUVL C 347, 9.9.2022, s. 139.
9 EUVL C, C/2025/4382, 9.9.2025, ELI: http://data.europa.eu/eli/C/2025/4382/oj.
10 Hyväksytyt tekstit, P10_TA(2025)0090.

– ottaa huomioon Euroopan parlamentin tutkimuspalvelun helmikuussa 2025 julkaiseman katsauksen ”Gender-responsive budgeting: State of play and opportunities for the European Parliament’s 10th term”,

– ottaa huomioon budjettivaliokunnan ja talousarvion valvontavaliokunnan teettämän tutkimuksen ”European Union gender budgeting – state of play 2024”,

– ottaa huomioon talousarvion valvontavaliokunnan pyynnöstä 25. kesäkuuta 2025 järjestetyn työpajan ”Implementation of the gender mainstreaming methodology in the EU budget”,

– ottaa huomioon kirjalliset vastaukset, jotka silloinen ehdokas talousarviosta, petostentorjunnasta ja julkisesta hallinnosta vastaavaksi komission jäseneksi antoi vahvistuskuulemisten aikana vuonna 2024,

– ottaa huomioon Pekingin julistuksen ja toimintaohjelman vuodelta 1995,

– ottaa huomioon Euroopan neuvoston asiantuntijaryhmän loppuraportin sukupuolitietoisesta budjetoinnista vuodelta 2005,

– ottaa huomioon Euroopan tasa-arvoinstituutin (EIGE) toiminnan ja sen julkaisut,

– ottaa huomioon työjärjestyksen 55 artiklan,

– ottaa huomioon talousarvion valvontavaliokunnan mietinnön (A10-0212/2025),

A. toteaa, että sukupuolten tasa-arvo on osaksi EU:n primaarilainsäädäntöä otettu tavoite ja periaate, jonka olisi oltava kaikkien EU:n politiikkojen keskiössä;

B. ottaa huomioon, että sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistaminen on maailmanlaajuisesti tunnustettu strategia sen varmistamiseksi, että sukupuolinäkökulma otetaan huomioon suunniteltaessa, pantaessa täytäntöön ja arvioitaessa kaikkia toimintapolitiikkoja, ohjelmia ja toimenpiteitä, jotta voidaan edistää sukupuolten tasa-arvoa ja torjua syrjintää;

C. toteaa, että Euroopan neuvoston määritelmän mukaan sukupuolitietoisella budjetoinnilla tarkoitetaan talousarvioiden sukupuolilähtöistä arviointia, jossa sukupuolinäkökulma sisällytetään talousarvioprosessin kaikkiin vaiheisiin ja tuloja ja menoja järjestetään uudelleen, jotta voidaan edistää sukupuolten tasa-arvoa;

D. ottaa huomioon, että EIGE kuvailee sukupuolitietoista budjetointia työkaluksi, jonka avulla päätöksentekijät voivat edistää vastuunottoa ja avoimuutta, lisätä kaikkien sukupuolten tasapainoista

osallistumista talousarvioprosessiin ja edistää sukupuolten tasa-arvoa;

E. toteaa, että Euroopan tilintarkastustuomioistuin on huomauttanut, että sukupuolten tasa-arvoa ei otettu riittävällä tavalla huomioon EU:n vuosien 2014–2020 monivuotisessa rahoituskehyksessä;

F. ottaa huomioon, että sukupuolten tasa-arvon sisällyttäminen horisontaalisena painopisteenä EU:n talousarvioon on ollut jo pitkään sekä talousarvion valvontavaliokunnan että parlamentin huolenaiheena ja sitä pidetään keskeisenä kriteerinä EU:n talousarvion täytäntöönpanon ja EU:n moitteettoman varainhoidon sekä talousarvion tuloksellisuuden ja oikeasuhteisuuden arvioinnissa;

G. toteaa, että sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista EU:n talousarviossa vahvistetaan vuosien 2021–2027 monivuotiseen rahoituskehykseen liitetyllä toimielinten välisellä sopimuksella, johon sisältyy muun muassa vaatimuksia tehostaa sukupuolivaikutusten arviointia paremman sääntelyn puitteiden mukaisissa vaikutustenarvioinneissa ja muissa arvioinneissa ja kehittää vuodesta 2023 alkaen pilottihankkeena sovellettava menetelmä, jolla mitataan sukupuolten tasa-arvon edistämiseen ohjelmatasolla liittyviä menoja;

H. ottaa huomioon, että sukupuolten tasa-arvon edistäminen edellyttää sukupuolitietoista budjetointia koskevaa intersektionaalista lähestymistapaa, jossa otetaan huomioon rodullistettuihin ryhmiin kuuluvien naisten, vammaisten henkilöiden, hlbtiq+ -henkilöiden ja maahanmuuttajien kohtaama moninkertainen syrjintä, jotta varmistetaan, että EU:n varoilla edistetään tasa-arvoa kaikissa ulottuvuuksissa;

I. toteaa, että perhe on yhteiskunnan perusyksikkö, jolla on ratkaiseva rooli yksilöiden, yhteisöjen ja kansakuntien hyvinvoinnin, vakauden ja kehityksen edistämisessä; toteaa, että siksi on olennaisen tärkeää, että EU:n horisontaalisilla politiikoilla tuodaan aktiivisesti esille sen merkitystä ja tuetaan sitä;

J. ottaa huomioon, että sukupuolten tasa-arvon saavuttaminen edellyttää sukupuolitietoista budjetointia ja että sukupuolten tasa-arvo on itsessään älykkään, kestävän ja osallistavan kasvun edellytys, myös EU:ssa, jossa EIGE on osoittanut EU:n erityiseen tilanteeseen sovelletun vankan ekonometrisen mallin avulla, että sukupuolten tasa-arvon parantaminen tuottaisi monia makrotaloudellisia hyötyjä useilla eri aloilla, kuten koulutuksessa, työelämään osallistumisessa ja palkoissa; toteaa EIGEn osoittaneen myös, että sukupuolten tasa-arvolla on yleisesti ottaen vahva myönteinen vaikutus BKT:hen asukasta kohden ja että sukupuolten tasa-arvon parantaminen kasvattaisi EU:n BKT:tä asukasta kohden vähintään 6,1 ja enintään 9,6 prosenttia eli 1,95–3,15 biljoonaa euroa vuoteen 2050 mennessä;

K. ottaa huomioon, että EIGEn mukaan jäsenvaltioiden toteuttamat toimet sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamiseksi ovat vähentyneet

huolestuttavasti vuodesta 2021 lähtien, ja toteaa, että tämän kehityksen ei pitäisi toistua EU:n tasolla;

L. toteaa, että etukäteen tehtävien sukupuolten tasa-arvoa koskevien vaikutustenarviointien ja lieventävien toimenpiteiden järjestelmällinen sisällyttäminen osaksi EU:n päätöksentekoprosesseja on tarpeen sen varmistamiseksi, että tulevilla aloitteilla edistetään eikä heikennetä sukupuolten tasa-arvoa;

M. ottaa huomioon, että demokraattisten instituutioiden ja ennen kaikkea niiden henkilöstöjakauman on kuvastettava yhteiskunnan monimuotoisuutta;

N. toteaa, että sukupuolten tasapuolista edustusta koskevaa tavoitetta ei ole vieläkään saavutettu monilla ratkaisevan tärkeillä päätöksenteon tasoilla;

O. ottaa huomioon, että Pekingin julistuksessa ja toimintaohjelmassa kehotetaan sisällyttämään sukupuolinäkökulma talousarviota koskeviin päätöksiin kaikilla tasoilla ja että EU on sitoutunut soveltamaan niiden periaatteita erityisesti sen varmistamiseksi, että julkisilla resursseilla edistetään tehokkaasti sukupuolten tasa-arvoa ja naisten voimaannuttamista kaikilla politiikanaloilla;

Yleiset huomautukset

1. suhtautuu myönteisesti siihen, että komissio on kehittänyt velvoittavien sitoumustensa mukaisesti ja parlamentin sitä toistuvasti vaadittua pilottihankkeena sovellettavan menetelmän, jolla seurataan ja arvioidaan sukupuolten tasa-arvoon liittyviä menoja ohjelmien tasolla vuosien 2021–2027 monivuotisessa rahoituskehyksessä, jotta voidaan lisätä sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista komission talousarvioprosessissa ja parantaa sitä, miten politiikkatoimien suunnittelulla ja resurssien kohdentamisella edistetään sukupuolten tasa-arvoon liittyviä tavoitteita;

2. panee merkille, että nykyisen menetelmän mukaan komissio osoittaa ohjelmille eri luokitustasoja sen perusteella, miten niiden arvioidaan edistävän sukupuolten tasa-arvoa toimenpiteen yksityiskohtaisimmalla mahdollisella tasolla, minkä tuloksena luokitustasoksi osoitetaan

   a) 2 toimenpiteille, joiden päätavoitteena on parantaa sukupuolten tasa-arvoa;

   b) 1 toimenpiteille, joissa sukupuolten tasa-arvo on tärkeä ja tietoinen tavoite mutta ei toimenpiteen tärkein syy;

   c) 0 kohdentamattomille toimenpiteille eli niille, joilla ei odoteta olevan merkittävää vaikutusta sukupuolten tasa-arvoon;

d) 0* toimenpiteille, joilla on todennäköisesti myönteinen mutta vielä toistaiseksi epäselvä vaikutus sukupuolten tasa-arvoon;

3. toteaa, että menetelmä perustuu Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön kehittämään tasa-arvopolitiikan indikaattoriin, laadulliseen tilastointivälineeseen, jolla seurataan ja kirjataan kehitystoimia, joiden kohteena on sukupuolten tasa-arvo toimintapoliittisena tavoitteena, ja jota komissio soveltaa EU:n talousarvion kaikkiin meno-ohjelmiin yhteistyöhön perustuvan, suoran tai välillisen hallinnoinnin puitteissa;

4. korostaa, että komission menetelmä eroaa Taloudellisen yhteistyön ja kehityksen järjestön kehittämästä tasa-arvopolitiikan indikaattorista, koska siihen ei sisälly luokitustasoa, jonka avulla voitaisiin seurata sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamistavoitteisiin käytettävien EU:n varojen mahdollisesti kielteisiä vaikutuksia, ja koska siinä otetaan käyttöön luokitustaso 0* sellaisille toimenpiteille, joilla on todennäköisesti myönteinen mutta vielä epäselvä vaikutus sukupuolten tasa-arvoon; korostaa, että komission menetelmä ei saisi missään tapauksessa johtaa ei-toivottuihin seurauksiin, kuten siihen, että se vähentäisi halukkuutta investoida tai saisi luopumaan kokonaan investoimisesta aloille, jotka ovat strategisen tärkeitä mutta joilla valtaosa työntekijöistä on perinteisesti vain yhden sukupuolen edustajia, kuten puolustusalle;

Komission kehittämän menetelmän täytäntöönpanosta

5. panee merkille, että menetelmää käytettiin ensimmäisen kerran laadittaessa arvioita varainhoitovuoden 2023 EU:n talousarviosta, minkä yhteydessä menetelmää sovellettiin taannehtivasti varainhoitovuosien 2021 ja 2022 talousarvioihin;

6. panee merkille, että varainhoitovuoden 2021 osalta siihen liittyvän vuotuisen hallinto- ja tuloksellisuuskertomuksen julkaisuhetkellä 352 miljardin maksusitoumuksista luokitustason 2 oli saanut 1 prosentti, luokitustason 1 oli saanut 3 prosenttia, luokitustason 0 oli saanut 1 prosentti ja luokitustason 0* oli saanut 95 prosenttia sitoumuksista;

7. panee merkille, että varainhoitovuoden 2022 osalta siihen liittyvän vuotuisen hallinto- ja tuloksellisuuskertomuksen julkaisuhetkellä 321 miljardin maksusitoumuksista luokitustason 2 oli saanut 2 prosenttia, luokitustason 1 oli saanut 9 prosenttia, luokitustason 0 oli saanut 16 prosenttia ja luokitustason 0* oli saanut 73 prosenttia sitoumuksista;

8. panee merkille, että varainhoitovuoden 2023 osalta siihen liittyvän vuotuisen hallinto- ja tuloksellisuuskertomuksen julkaisuhetkellä 427 miljardin maksusitoumuksista luokitustason 2 oli saanut 2 prosenttia, luokitustason 1 oli saanut 9 prosenttia, luokitustason 0 oli saanut 69 prosenttia ja luokitustason 0* oli saanut 20 prosenttia sitoumuksista;

9. panee merkille, että varainhoitovuoden 2024 osalta siihen liittyvän vuotuisen hallinto- ja tuloksellisuuskertomuksen julkaisuhetkellä 195 miljardin maksusitoumuksista luokitustason 2 oli saanut 3 prosenttia, luokitustason 1 oli saanut 17 prosenttia, luokitustason 0 oli saanut 65 prosenttia ja luokitustason 0* oli saanut 16 prosenttia sitoumuksista;

10. ymmärtää, että luokitustason 0* saaneiden maksusitoumusten osuuden väheneminen vuosien saatossa on seurausta tietojen keräämisen ja saatavuuden sekä komission raportointivalmiuden parantumisesta, minkä ansiosta sen pääosastot kykenevät arvioimaan paremmin ohjelmiensa vaikutusta sukupuolten tasa-arvon edistämiseen entistä yksityiskohtaisemmalla tasolla;

11. ymmärtää myös, että tämän menetelmän soveltamisen ensimmäisiä varainhoitovuosia vaivanneiden tietojen rajallisen saatavuuden ja rajallisten raportointivalmiuksien vuoksi ei ole järin hyödyllistä vertailla keskenään varainhoitovuosien lukuja vuosittaisten tulosten perusteella tai tehdä päätelmiä tällaisten vertailujen pohjalta;

12. panee merkille komission katsovan, että luokitustason 2 tai 1 saaneita toimenpiteitä voidaan pitää sukupuolten tasa-arvoa edistävinä ja että näin ollen sukupuolten tasa-arvoa edistäneiden toimenpiteiden arvo oli 37,99 miljardia euroa vuonna 2024, kun taas se oli 10,76 miljardia euroa vuonna 2021, 37,83 miljardia euroa vuonna 2022 ja 47,99 miljardia euroa vuonna 2023;

13. panee merkille, että sukupuolten tasa-arvoa edistäväksi luokiteltujen toimenpiteiden absoluuttisen arvon lasku vuosina 2023–2024 oli suoraan seurausta näiden kahden varainhoitovuoden aikana tapahtuneesta maksusitoumusten kokonaismäärän vähenemisestä, joka puolestaan johtui elpymis- ja palautumistukivälineen mukaisten maksusitoumusten asteittaisesta käytöstä poistamisesta;

14. toteaa, että kunkin varainhoitovuoden osalta esitettyjen tulosten lisäksi komissio julkaisi EU:n talousarviota koskevassa vuotuisessa hallinto- ja tuloksellisuuskertomuksessa 2024 kaikkien aiempien tulosten uudelleenarvioinnin, joka perustui sen ohjelmien tuoreempiin ja kattavampiin arviointeihin ja jossa yhteenlaskettujen suuntausten mukaan luokitustason 2 sai 2 prosenttia, luokitustason 1 sai 10 prosenttia, luokitustason 0 sai 83 prosenttia ja luokitustason 0* sai 5 prosenttia vuosien 2021–2024 toimenpiteistä; panee lisäksi merkille, että komission uudelleenarvioinnin mukaan varainhoitovuosina 2021–2024 sukupuolten tasa-arvoa edisti (eli luokiteltiin tasolle 1 tai 2) yhteensä 12 prosenttia eli 158,4 miljardia euroa EU:n talousarviomenoista;

15. korostaa, että sukupuolta ei ole sisällytetty yhtä hyvin horisontaaliseksi painopisteeksi kaikissa EU:n talousarviosta rahoitettavissa ohjelmissa ja että siinä on onnistuttu paljon paremmin joissakin ohjelmissa niiden politiikan suunnittelun ansiosta, kuten otsakkeen 6 ”Naapurialueet ja muu maailma”

ohjelmissa, joissa sukupuoli on vahvistettu laaja-alaiseksi painopisteeksi, jolle on määritelty selkeät tavoitteet ja perusteet, ja tietyissä ohjelmissa, jotka kuuluvat muihin otsakkeisiin, kuten Horisontti Eurooppa -puiteohjelmaan, joka edistää sukupuolitietoisen budjetoinnin täytäntöönpanoa koskevan vaatimuksensa ansiosta sukupuolten tasa-arvoa ja vaikuttaa myös myönteisesti jäsenvaltioiden käytäntöihin kansallisella tasolla täytäntöönpanovaiheessa tapahtuvan ristikkäisen leviämisen vuoksi;

16. pitää valitettavana, että koska käytetty menetelmä on suunniteltu nimenomaan toimintatalousarvioiden seurantavälineeksi, sen avulla ei voida arvioida asianmukaisesti EU:n toimielinten ja elinten hallinnollisia talousarvioita;

17. panee merkille, että menetelmän soveltamisala on rajallinen, koska sillä ei voida ottaa asianmukaisesti huomioon ohjelmien toissijaisia tai välillisiä vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon, mahdollisia kielteisiä vaikutuksia tai intersektionaalisia ulottuvuuksia, jotka ovat välttämättömiä toimintapolitiikan vaikutusten kattavaan arviointiin;

18. panee lisäksi merkille, että ohjelmien mahdollisia kielteisiä vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon ei ole riittävästi huomioitu, etenkään esimerkiksi kilpailukyvyn, puolustuksen ja varautumisen aloilla; korostaa, että sukupuolten tasa-arvon edistäminen ei saisi johtaa kriittisille aloille tehtävien investointien rajoittamiseen tai vähentämiseen; kehottaa komissiota ehdottamaan konkreettisia toimenpiteitä sukupuolten tasa-arvon parantamiseksi varmistaen samalla, että ne eivät vaikuta kielteisesti investointipäätöksiin;

19. pitää valitettavana, että menetelmällä ei voi olla jälkikäteisen luonteensa vuoksi rakenteellista vaikutusta toimintapolitiikkojen suunnitteluun valmisteluvaiheessa eikä rahoitusvarojen keruuseen ja kohdentamiseen, mikä olisi olennaisen tärkeää, jotta sukupuolten tasa-arvo voitaisiin valtavirtaistaa asianmukaisesti osaksi EU:n ohjelmia;

Laajemmasta lähestymistavasta, jolla sukupuolten tasa-arvo valtavirtaistetaan osaksi EU:n rahoitusohjelmia

20. panee merkille, että EU:n talousarvioon sovelletun sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen menetelmän lisäksi sukupuolten tasa-arvo on valtavirtaistettu tietyissä EU:n ohjelmissa osaksi niiden oikeusperustaa, kun taas toisissa ohjelmissa näin ei ole tehty;

21. toteaa, että komission kaksiosainen sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista koskeva lähestymistapa, joka jakautuu EU:n talousarvion seurantaan ja ohjelmien oikeusperustoissa asettavien tavoitteiden vahvistamiseen, on hyödyllinen kehys, mutta se on kuitenkin hajanainen eikä sen vaikutus ulotu samassa määrin kaikkiin ohjelmiin, minkä vuoksi se heikentää EU:n sukupuolten tasa-arvoa koskevan lähestymistavan johdonmukaisuutta;

Loppuhuomiot

22. panee merkille sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen toteuttamista EU:n talousarviossa koskevan komission arvion[11] ja on yhtä mieltä siitä, että vuosien 2021–2027 monivuotisen rahoituskehyksen jäljellä olevina vuosina painopisteenä olisi oltava ohjelmien arvioinnin jatkaminen, jotta voidaan paremmin arvioida niiden vaikutusta sukupuolten tasa-arvon edistämiseen ja ottaa oppia niiden täytäntöönpanosta hyödyntämällä tehokkaasti vuodesta 2023 alkaen käytössä ollutta parannettua sukupuolten mukaan eriteltyjen tietojen raportointia; korostaa tarvetta tehostaa yhteistyötä kaikkien jäsenvaltioiden kanssa, jotta voidaan yhdenmukaistaa menetelmiä ja välttää niiden lähestymistapojen hajanaisuus sekä parantaa tietojen keruuta, koostamista ja raportointia;

23. toteaa, että vaikka komission kehittämä menetelmä on hyödyllinen väline arvioitaessa EU:n talousarvion vaikutusta sukupuolten tasa-arvoon, siihen liittyy rajoitteita, jotka haittaavat sen kykyä saada aikaan käänteentekeviä vaikutuksia; korostaa, että on tärkeää varmistaa tietojen saatavuus ja täsmällisten, mitattavissa ja saavutettavissa olevien, merkityksellisten ja aikasidonnaisten (SMART) tulosindikaattoreiden käyttö tässä yhteydessä;

24. korostaa, että useat kriisit ja poliittisten painopisteiden muutokset vaikuttavat EU:n talousarvioon, minkä vuoksi on olennaisen tärkeää sisällyttää sukupuolitietoinen budjetointi oikeassa suhteessa keskeiseksi osaksi ohjelmien talousarviosykliä niiden valmisteluvaiheessa, myös uusilla painopistealueilla, joita ovat esimerkiksi kilpailukyky, puolustus ja varautuminen;

25. kehottaa komissiota kehittämään täysimittaisen ja kattavan sukupuolitietoista budjetointia koskevan lähestymistavan sekä erityisen ja kattavan EU:n talousarviota koskevan menetelmän, joka otetaan kokonaan käyttöön jo seuraavan ohjelmakauden alusta alkaen ja jolla voi olla käänteentekevä vaikutus sen ansiosta, että sillä kyetään vaikuttamaan koko talousarviosykliin ja ratkaisemaan tässä päätöslauselmassa määritellyt ongelmat, jotta varmistetaan EU:n varojen moitteeton hoito;

26. korostaa, että monivuotisen rahoituskehyksen lisäksi myös kaikissa SEUT-sopimuksen 122 artiklan nojalla käyttöönotetuissa välineissä olisi sovellettava tarvittaessa sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamista ja sukupuolitietoista budjetointia koskevia säännöksiä muuttamatta alakohtaisessa lainsäädännössä jo vahvistettuja ohjelmatavoitteita tai tukikelpoisuus- tai myöntämisperusteita, jotta voidaan seurata kattavasti ja

---

11 Vaikutustenarviointiraportti oheisasiakirjana komission ehdotukseen Euroopan parlamentin ja neuvoston asetukseksi menojen seurantaa ja määrärahoihin sovellettavaa tuloskehystä koskevien sääntöjen sekä unionin ohjelmia ja toimintaa koskevien muiden horisontaalisten sääntöjen vahvistamisesta (COM(2025)0545).

johdonmukaisesti sitä, miten EU osaltaan edistää sukupuolten tasa-arvoa kaikissa rahoitusvälineissä;

27. kehottaa komissiota tekemään järjestelmällisiä vaikutusten ennakkoarviointeja, joissa arvioidaan myös EU:n politiikkojen ja finanssipoliittisten toimenpiteiden – mukaan lukien verojärjestelmät ja valtiontukiohjelmat – erityiset vaikutukset sukupuolten tasa-arvoon paremman sääntelyn suuntaviivojen mukaisesti, jotta voidaan tunnistaa ja hillitä sukupuolten välisiä eroja; korostaa, että sukupuolten paremman tasa-arvon sosiaaliset ja taloudelliset vaikutukset olisi myös otettava huolellisesti huomioon, kun tarkastellaan pienille ja keskisuurille yrityksille aiheutuvia hallinnollisia kustannuksia;

28. palauttaa mieliin, että kaikkien EU:n lainsäädäntöehdotusten on noudatettava EU:n primaarilainsäädäntöä, myös sukupuolten tasa-arvon periaatetta; kehottaa komissiota vahvistamaan vaikutusten ennakkoarviointeja, jotta lainsäädäntöehdotusten valmistelussa voidaan huolellisesti tarkastella mahdollisia kielteisiä vaikutuksia sukupuolten tasa-arvoon EU:ssa ja minimoida ne;

29. kehottaa komissiota vakiinnuttamaan osaksi EU:n lainsäädäntömenettelyjä ”sukupuolten tasa-arvon suojamekanismin”, jonka nojalla olisi arvioitava uudelleen kaikki ehdotukset, joiden on tilintarkastustuomioistuimen arvioinnissa osoitettu heikentävän EU:n sukupuolten tasa-arvon strategiaa ja tavoitteita;

30. pitää valitettavana, että virkahenkilöiden ja poliittisten edustajien sukupuolijakauma on epätasapainoinen sekä EU:n että jäsenvaltioiden tasolla, ja toteaa, että se loukkaa sukupuolten tasapuolisen edustuksen periaatetta;

31. kehottaa komissiota arvioimaan, voitaisiinko johdon tasolla ottaa käyttöön sukupuolten tasa-arvoa edistäviä yhdenvertaisuustoimenpiteitä ja varmistaa, että kaikki sukupuolet osallistuvat riittävissä määrin päätöksentekoon kohdennettujen tukijärjestelyjen avulla;

32. kehottaa komissiota varmistamaan, että vähimmäisosuus EU:n talousarviosta osoitetaan toimenpiteille, joissa sukupuolten tasa-arvo on pääasiallinen tavoite (jotka vastaavat nykymenetelmässä luokitustasoa 2);

33. pyytää komissiota selvittämään mahdollisuutta asettaa seuraavalla ohjelmakaudella määrällinen tavoite EU:n talousarvion osuudesta, jolla osaltaan edistetään sukupuolten tasa-arvoa (tavoite, joka vastaa nykymenetelmässä joko luokitustasoa 2 tai 1), sillä vastaavanlaiset tavoitteet ovat osoittautuneet hyödyllisiksi EU:n ilmastoa ja biologista monimuotoisuutta koskevien tavoitteiden edistämisessä;

34. kehottaa komissiota ja neuvostoa kunnioittamaan seuraavan sukupolven ohjelmia neuvoteltaessa tarkistetussa

varainhoitoasetuksessa vahvistettuja säännöksiä eli sitä, että ohjelmat ja toiminnot olisi mahdollisuuksien mukaan ja soveltuvin osin asiaankuuluvien alakohtaisten sääntöjen mukaisesti pantava täytäntöön ottamalla huomioon sukupuolten tasa-arvon periaate ja noudattamalla asianmukaista sukupuolten tasa-arvon valtavirtaistamisen menetelmää;

35. katsoo, että on ratkaisevan tärkeää varmistaa tarkistetun varainhoitoasetuksen mukaisesti, että seuraavan sukupolven ohjelmat sisältävät tavoitteita, jotka mahdollistavat asianmukaisissa tapauksissa sukupuolen mukaan eriteltyjen tietojen keräämisen ja tällaisten tietojen kokoamisen yhteen kaikista asiaankuuluvista ohjelmista; kehottaa komissiota kehittämään ja parantamaan edelleen menetelmäänsä, jolla seurataan, miten EU:n talousarvio edistää sukupuolten tasa-arvoa, muun muassa käyttämällä järjestelmällisesti digitaalisia välineitä, kuten tekoälyä, parantamaan tiedon keräämistä, koostamista ja analysointia ohjelmien välillä;

36. kehottaa kaikkia asiaankuuluvia toimijoita, myös neuvostoa, komissiota, kansalaisyhteiskunnan organisaatioita ja muita asiaankuuluvia kumppaneita, pyrkimään toteuttamaan sukupuolitietoista budjetointia seuraavalla ohjelmakaudella;

37. kehottaa komissiota osoittamaan suuremman osuuden EU:n ulkoisten toimien talousarviosta toimenpiteisiin, jotka edistävät sukupuolten tasa-arvoa ja naisten voimaannuttamista, sekä 25 prosenttia EU:n ulkoisista rahoitusvälineistä tulevassa monivuotisessa rahoituskehyksessä toimenpiteisiin, joiden pääasiallisena tavoitteena on edistää sukupuolten tasa-arvoa; kehottaa lisäksi komissiota perustamaan erityisen rahaston, jolla edistetään sukupuolten tasa-arvoa maailmanlaajuisesti, ja varmistamaan, että sen tukemissa toimissa keskitytään seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien saatavuuteen ja että niillä lisätään naisten osallistumista päätöksentekoon, tuetaan paikallisia naisten johtamia valtiosta riippumattomia järjestöjä ja autetaan ihmisoikeuksia puolustavia paikallisia naisia;

38. kehottaa komissiota asettamaan seuraavalle monivuotiselle rahoituskehykselle selkeät tavoitteet, jotta autetaan kaventamaan sukupuolten palkka- ja eläke-eroja ja puuttumaan naisten köyhyyttä koskevaan ongelmaan muun muassa lastenhoitopalveluja parantamalla;

39. kehottaa komissiota varmistamaan, että EU:n rahoittamilla ohjelmilla suojellaan ja edistetään naisten oikeuksia kiinnittäen erityistä huomiota julkisen terveydenhuollon, lastenhoidon sekä seksuaali- ja lisääntymisterveyden ja -oikeuksien saatavuuteen ja käyttämiseen;

40. kehottaa EU:n toimielimiä palkkauksen läpinäkyvyyttä koskevan direktiivin[12] periaatteiden mukaisesti analysoimaan ja ilmoittamaan mahdollisista sukupuolten palkkaeroistaan ja ryhtymään tarvittaessa asianmukaisiin toimenpiteisiin; kehottaa jälleen EU:n toimielimiä, elimiä, toimistoja ja virastoja parantamaan sukupuolten tasapuolista edustusta erityisesti ylemmän johdon tasolla; kehottaa EU:n toimielimiä, elimiä, toimistoja ja virastoja tekemään analyysin, jossa määritetään henkilöstöhallinnon syklin – palvelukseenotosta ylennyksiin – osalta alat, joilla tarve näihin parannuksiin on suurin, ja tutkimaan mahdollisuutta toteuttaa lisätoimia sukupuolten tasapuolisen edustuksen saavuttamiseksi mahdollisimman pian;

41. panee merkille sitkeät sukupuolten väliset erot useilla aloilla, joilla valtaosa työntekijöistä on perinteisesti vain yhden sukupuolen edustajia; kehottaa komissiota soveltamaan sukupuolitietoista budjetointia sen varmistamiseksi ja valvomiseksi, että kaikilla sukupuolilla on syrjimätön mahdollisuus hankkia tarvittavia taitoja ja päästä koulutusohjelmiin, sekä parantamaan sukupuolten tasa-arvoa näillä nimenomaisilla aloilla, jotta voidaan parantaa teollisuuden kilpailukykyä; kehottaa kiinnittämään erityistä huomiota etenkin pienten ja keskisuurten yritysten ja startup-yritysten naisyrittäjiin muun muassa erityisellä seurannalla sellaisissa ohjelmissa, kuten InvestEU ja Horisontti Eurooppa; kehottaa vahvistamaan seuranta- ja raportointimekanismeja, jotta varmistetaan, että varat hyödyttävät aidosti naisia ja syrjäytyneitä ryhmiä;

°

° °

42. kehottaa puhemiestä välittämään tämän päätöslauselman neuvostolle ja komissiolle.

---

12 Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2023/970, annettu 10. toukokuuta 2023, miesten ja naisten samapalkkaisuuden periaatteen soveltamisen lujittamisesta palkkauksen läpinäkyvyyden ja täytäntöönpanomekanismien avulla (EUVL L 132, 17.5.2023, s. 21, ELI: http://data.europa.eu/eli/dir/2023/970/oj.